

Í fjør lótu 65.000 danir seg koppseta á donskum apotekum, men í Føroyum er hetta ikki ein møguleiki – ikki sum er

Á FLEIRI DONSKUM APOTEKUM KUNNU FÓLK FÁA KOPPPSETING

- Men, hetta er ikki møgult á føroysku apotekunum, sum er, og hetta verður heldur ikki møgult í vetur, siga tey á Tjaldurs Apoteki í Havn

Vilmund Jacobsen

Tíðin við smittandi virus-sjúku - ella beinkrími, sum tað eisini verður rópt - nærkast skjótt, og tað merkir, at nøkur fólk fara at leggjast sjúk í vetur.

Tá veðrið verður kaldari, spreidda bakteriur og virus seg lættari, og fleiri noyðast nakrar dagar undir dýnina, tí tey gerast sjúk og illa fyri.

Beinkrím er virus-smitta, ið vanligu gevur sjúkueyðkenni sum fepur, høvuðspínu og eyamar liðir og vøddar. Sjúkan rakar flest í vetrarhálvuni – frá desember til mars.

Ókeypiss fyri vandabólk

Í Danmark kanst tú lata teg koppseta á fleiri apotekum kring landið, og tær nýtist ikki at biðja um tíð til koppseting frammanundan.

Tað er altíð irriterandi at gerast sjúk. Men, hjá summum kann virus-sjúka gerast álvarsom. Hon kann føra til innleggingar á sjúkrahús, og í ringasta føra kann hon verða orsök til deyða.

Fólk, sum serliga eru í vandabólki, tá virus-sjúkur ganga, eru fólk, sum eru 65 ár og eldri, fyrítíðarpensjónistar, fólk við kroniskum sjúkum, fólk sum hava eitt

BMI hægri enn 40, kvinnur sum eru komnar ávegis við barnsburði og fólk annars, sum hava niðursetta immunverju.

Øll hesi kunnu í Danmark fáa ókeypis koppseting móti virus-sjúku. Fólk, sum ikki eru í hesum vandabólki, kunnu eisini fáa koppseting móti gjaldi.

Heimsheilsustovnurin WHO og ES stremba eftir, at 75 prosent av teimum, sum eru í vandabólki, verða koppsett.

Í fjør heyst vórðu umleið 50 prosent í nevndu vandabólki koppsett í Danmark, og bæði Heilsu-málaráðið og Apotekara-felagið arbeiða fyri, at enn fleiri fara at lata seg koppseta í heyst.

Koppseting á apotekum

Koppingarevnið ger, at tú ert í minni vanda fyri at verða smittaður – at tú endar á sjúkrahúsi ella í ringasta føri doyri

av sjúkuni. Koppsetingin ger eisini, at tú ert í minni vanda fyri at gerast álvarsliga sjúk, um tú kortini verður smittaður.

Í Danmark kanst tú koma beint inn av gøtuni og á eitt apotek at fáa koppsetingina, og tað er ikki neyðugt at biðja um tíð.

Í fjør vórðu 65.000 danir soleiðis koppsett móti beinkrími á donskum apotekum, og í ár verður koppingarevnið atkomi-ligt hjá enn fleiri donskum apotekum.

Onnur ár hava fólk fingið bjóðað koppseting móti virussjúku frá 1. oktober, men í ár verða tey fyrstu koppsett í Danmark frá 1. november, tí funnið er út av, at sjúkan toppar seinni í tíðarskeiðnum.

Koppingarevnið í kroppinum minkar stigvíst, og verður tú koppsettur seinni, merkir tað, at verjan er betri, tá vandin er størstur.

Fakta um koppseting

Tilmælt verður, at koppsetingin fer fram frá 1. november og fram til 15. januar, tó fyri kvinnur við barn og fólk við veikari immunverju til endan av februar.

Koppsetingin verjur í seks til tólv mánaðir, og tí er neyðugt at lata seg koppseta á hvørjum ári fyri at nøgðin av mótevni skal vera í kroppinum.

Á hvørjum ári verður koppingarevnið lagað til slag av virussjúku, sum er mest sannlíkt fer at raka, tá veturin kemur, og tillagingin verður gjørd av einum størum alheims netverki av miðstöðum undir Heimsheilsustovninum.

Tá koppingarevnið passar til virussjúkuna, sum er í umfari, fyrbyggir koppsetingin 70-90 prosent av sjúkutilburðunum, sum annars høvdu verið millum ung og frísk fólk.

Millum tey eldru er verjan móti vanligum beinkrími nakað lægri, men verjan móti álvars-ligum eftirsjúkum, innleggingum á sjúkrahús og deyðsføllum millum eldri minkar við út við 50 prosentum.

Á donsku heimasíðuni apoteket.dk/influenza-vaccination finnur tú nærmasta apotek í Danmark, sum veitir koppsetingar móti beinkrími.

Ikki í Føroyum

Sosialurin kann leggja aftrat, at tað er ikki møgult at fáa koppseting móti virussjúku á føroysku apotekunum, eins og møgult er á fleiri apotekum í Danmark.

Á Tjaldurs Apoteki í Havn siga tey, at hetta hevur verið frammi, men sum er – og heldur ikki nú í heyst – verður hetta ein møguleiki.

Keldur: Statens Serum Institut